

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: **Evaluering av forskningen ved NTNU**

Tilråding:

Det lages en plan for systematisk evaluering av forskningsvirksomheten ved NTNU. Formålet er å utvikle kvalitet i forskningen. Alle forskningsgrupper/fagområder evalueres hvert 5. år.

Dette gjøres gjennom internasjonale fagfelleverdinger. Evalueringene gjennomføres delvis i egen regi, delvis ved fagevalueringer som gjennomføres av Norges forskningsråd.

Rektor gis i fullmakt å bestemme hvilke faggrupper/-miljøer som skal evalueres, og å bestemme kriterier for evalueringene. Rektor vil komme tilbake til styret med en orientering om arbeidet.

Det utarbeides en egen sak for styret om en samlet plan for kvalitetsarbeidet ved NTNU, som ledd i den generelle virksomhetsstyringen.

Bakgrunn

Det har de siste to årene vært lagt fram flere saker for styret om kvalitet i forskning. Et viktig tiltak for å fremme kvalitet er å gjennomføre evalueringer av forskningsvirksomheten. Det legges her fram sak om hvordan slik evaluering kan gjøres.

Styret har tidligere bedt om å se særskilt på erfaringer som en rekke svenske universiteter har gjort med såkalte institusjonsevalueringer. En første orientering om dette ble gitt til styret i juni 2013 (O-sak 4/13). Rektor forutsatte at et nytt styre og ny ledelse måtte gis anledning til å gjøre endelige vurderinger om det skal settes i gang systematiske evalueringer av forskningen ved NTNU. Som ledd i en slik oppfølging har rektor utarbeidet et grunnlag for drøftinger i dekanmøtet høsten 2013. Ledelsen for institusjonsevalueringene ved Uppsala universitet deltok i dette med erfaringer fra sitt arbeid med forskningsevalueringer. Etter den tid har dekanene på nytt vurdert hvordan forskningsevalueringer kan gjennomføres ved NTNU, og har gitt viktige bidrag til de forslag som her legges fram. Tilsvarende er gjort av forskningsutvalget.

Noen strategiske vurderinger

Ut fra våre ambisjoner som universitet er det nødvendig å sette et enda større fokus på kvalitetsutvikling og kvalitetssikring av all virksomhet ved NTNU. Det gjelder særlig den faglige virksomheten. I NTNUs strategi fram mot 2020 er det uttrykt i et slikt overordnet mål:

Hele virksomheten holder kvalitet på høyt internasjonalt nivå og flere fagmiljøer er i internasjonal toppklasse, målt gjennom internasjonale fagfelle vurderinger.

For utdanningsvirksomheten er dette aktualisert i den evaluering av kvalitetssikringen som er gjennomført fra NOKUTs side. Den er fulgt opp gjennom en revidering av NTNUs system for kvalitetssikring av utdanning (S-sak 51/13). I planene framover er det lagt inn ulike interne og eksterne kvalitetsvurderinger i en flerårig syklus.

For forskningen sin del gjennomfører Norges forskningsråd nasjonale fagevalueringer. Siktemålet er å evaluere de fleste fagområder gjennom en 10-årsperiode. Dette vil neppe være tilstrekkelig for å følge opp vår egen strategi om gjennomføring av internasjonale fagfelle vurderinger. Vi må derfor sette oss enda bedre i stand til å sammenlikne oss internasjonalt, som ledd i en «benchmarking» for å fremme økt kvalitet. De faglig anerkjente måtene å gjøre dette på for forskningens del er, i tillegg til internasjonale fagfelle vurderinger, også bibliometriske analyser. Publiseringer, målt både gjennom volum og siteringer, anses som et særlig godt kriterium for å måle forskningskvalitet.

De universitetsrangeringer som presenteres årlig (Times Higher Education, Shanghai-rankingen, etc). baserer seg også i stadig større grad på data om vitenskapelig publiseringer, målt gjennom bibliometriske analyser. I tillegg legges det vekt på omdømmefaktoren, målt gjennom fagfellers vurderinger. Det kan være grunn til å anta at slike rangeringer i framtida vil utvikles metodisk og bli faglig mer legitime i forhold til å måle forskningskvalitet. Dersom universitetet skal ha ambisjoner som gjør at vi stiger på rangeringene, må tiltak for kvalitetsforbedring gjennom faglige evalueringer bestemmes nå for å få virkning i et 5- til 10-årsperspektiv.

Gjennomføring i samarbeid med Norges forskningsråd

Vår sentrale problemstilling nå er *på hvilken måte* vi skal følge opp ansvaret for evaluering av forskningsevirsomheten. For et ambisiøst og internasjonalt orientert universitet er det gunstig å ha sterk egen regi på dette. Et nært samarbeid med Norges forskningsråd om deres forskningsevalueringer må samtidig være en forutsetning, både for å sikre oss mot dubleringer av aktivitet og evalueringstrøtthet i fagmiljøene. Noen av evalueringene vil gjøres gjennom Forskningsrådets fagevalueringer, ut fra deres planer. Men det vil være behov for å supplere dette med evalueringer gjennomført av NTNU selv. En del av arbeidet må gjøres gjennom bibliometriske analyser og vurderinger av de fagområdene som evalueres.

Det foreslås å utarbeide en plan som forutsetter at hvert fagområde, slik dette defineres, evalueres hvert 5. år. Dette vil være i tråd med standarder som nå gjerne settes for slike evalueringer for å oppnå faglige gevinster over tid. Men først og fremst er begrunnelsen at jevnlig evalueringer vil skape det beste grunnlaget for læring og kvalitetsutvikling av egen forskning i det enkelte fagmiljø.

Konkret vil med andre ord planen for evalueringene legges over en periode for 10 år. Der Forskningsrådets evalueringer ikke vil dekke utvalgte fagområder/forskningsgrupper ved NTNU, gjennomfører vi egne evalueringer. Verdien av en økt evalueringsvirksomhet ligger ikke minst i en

tydeligere oppfølging. Det må tas sikte på at oppfølging av evalueringene, både Forskningsrådets og NTNUs egne, legges opp på samme måte.

Sammenhenger mellom evalueringer av forskning og utdanning

Det å gjøre internasjonale fagfellevurderinger av vår forskning reiser spørsmålet om dette kan kombineres med en tilsvarende evaluering av utdanningen. Et moment her er at vi nå har behandlet og vedtatt hvordan vi skal kvalitetssikre utdanningen. Dette er vårt grep så langt. I henhold til vedtatte planer for kvalitetssikring av utdanning skal det gjøres eksterne evalueringer også av utdanningen hvert 5. år. Det reiser et behov for å ha en samordnet plan, slik at vi kan nyttiggjøre oss det som vil være felles tilnæringsmåter til begge typer faglige evalueringer. Det vil også være gunstig at en samordning tar vare på hensynet til at arbeidsbelastninger ved evalueringer i de enkelte fagmiljøer ikke blir for stor.

Utdanningsvirksomheten er samtidig av en annen karakter enn forskningen. En metodisk kobling i evalueringsmessig sammenheng vil derfor ikke være faglig gunstig. Erfaringer fra andre land peker i samme retning. Det foreslås derfor at eksterne faglige evalueringer av henholdsvis forskning og utdanning gjøres gjennom separate prosesser.

Det som også bør gjøres er å evaluere ulike aspekter ved vår forskning sett i lys av kravet om forskningsbasert utdanning. Tilsvarende kan det på samme måte i en fagevaluering legges inn kriterier for hvordan forskningen bidrar i forhold til samfunnsmessige utfordringer, det generelle kunnskapsbehovet og næringslivets innovasjonsevne. Eksempelvis har Kungliga Tekniska Høgskolen (KTH) gode erfaringer med dette gjennom sin institusjonsevaluering.

Planlegging av arbeidet

Et tidlig steg i planleggingen må være å vurdere kriterier for hva som skal defineres som fagområder for fagevalueringene. Det vil være naturlig å ta utgangspunkt i gjennomførte fagevalueringer i Forskningsrådets regi. En tilsvarende inndeling av fagområder hos oss vil i relativt stor grad følge instituttgrenser, men ikke alltid, særlig der disse er disiplinbaserte. Samtidig er det store overlappinger her. Et annet moment er om vi ønsker evalueringer av fagområder av særlig strategisk betydning, og/eller tverrfaglige områder. Rektor vil i tett dialog med dekanene identifisere egnede enheter for evaluering av forskningsvirksomheten.

Det er mye å hente fra svenske erfaringer med institusjonsevalueringer med hensyn til hvordan systematiske fagevalueringer kan legges opp i egen institusjon. Fagmiljøene må trekkes inn aktivt allerede i planleggingsfasen, blant annet for å diskutere vurderingskriterier i evalueringene og sammensetning av ekspertpaneler. En slik medvirkning gjelder også oppfølging av evalueringene. På dette punktet er det blandete erfaringer fra oppfølgingen av tidligere evalueringer fra Forskningsrådet. Universitetet må gjøre en samlet vurdering av hvilke krav som skal stilles til oppfølging av evalueringer, og i den forbindelse drøfte institusjonelle tiltak som eksempelvis avsetning av egne strategiske midler til formålet.

Rektor bør gis fullmakt til å bestemme på hvilke fagområder det skal gjennomføres fagevalueringer, og når dette bør skje. Rektor bør også få i fullmakt å bestemme hvilke kriterier som skal legges inn i fagevalueringene. Det vil antakelig være svært nyttig å ha en stor grad av felles standard kriterier. Dette gir grunnlag for sammenlikninger innad i universitetet. På den måten kan vi få mange av de samme positive effekter som svenske universiteter har fått gjennom sine samtidige

institusjonsevalueringer. Det forutsettes at alle faglige prosesser i denne sammenhengen gjennomføres i et nært samarbeid mellom rektor, dekaner og de enkelte fagmiljøer.

Et samlet kvalitetssystem

Det foreslås her et eget opplegg for fagevalueringer av vår forskningsvirksomhet. Tilsvarende har vi gjort for utdanningen, gjennom vedtatt plan for kvalitetssikring etter NOKUT-evalueringen. Det vil være naturlig også å vurdere kvalitetssikring av våre administrative prosesser framover. Dette tas ikke opp nærmere her. Men det er et åpenbart behov for å vurdere hvordan et samlet kvalitetssystem for hele universitetet bør organiseres framover. Dette må være en integrert del av vårt system for virksomhetsstyring. Økt innsats i evalueringer av den faglige virksomheten vil tvinge fram et mer helhetlig grep om kvalitetsarbeidet. Rektor vil legge fram en egen sak for styret om dette.

Økonomiske konsekvenser

I langtidsbudsjett for perioden 2015 – 17 er det innen rammen for strategiske midler budsjettet med årlig kostnad 3 mill kr til evaluering av forskning. Dette vil kunne justeres når planene for evalueringen er utredet mer i detalj. Det vil skje i løpet av 2014.